

Η σημαντικότητα των προγραμμάτων κατάρτισης στη διδακτική της ελληνικής ως Δεύτερης/ Ξένης γλώσσας (ΕΔ/ΞΓ) με τη χρήση Τεχνολογιών Επικοινωνίας και Πληροφόρησης (Τ.Ε.Π.). Η Περίπτωση της Ελλάδας-Πρόταση επιμόρφωσης

A. Χάιδας, I. Καρράς, I. Α. Σπινθουράκη

Modern Greek as a Second Language: a Proposal for Professional Development: The aim of this paper is to present the results of a study¹ (case study) conducted to identify the educational/training needs of primary school teachers teaching Greek as a foreign/second language (GFL/GSL). We focus on the use of computer aided language learning and other technologies. The findings of this study revealed the lack of training teachers have in the aforementioned area. The training programme that has been created to cover these needs is based on both a distance learning format and in-house seminars. The goal of the training programme is to equip teachers with the necessary tools and skills, both theoretical and practical, so as to more effectively teach GFL/GSL. The programme endeavours to cover the needs of all involved (pre-service, in-service teachers and post-graduate students).

Εισαγωγή

Το λειτούργημα του εκπαιδευτικού βρίσκεται σήμερα παγκοσμίως αντιμέτωπο με νέες προκλήσεις και συνεχείς μεταρρυθμίσεις. Η ολοένα μεγαλύτερη μετακίνηση

---

¹ This study was conducted within the framework of an E.U. funded project which involves 5 European countries. (Socrates, Comenius 2.1 European Curricula in New Technologies and Language Teaching).

ανθρώπων ανά τον κόσμο έχει οδηγήσει στη μετεξέλιξη των σύγχρονων κοινωνιών υπαγορεύοντας μια νέα συνθήκη, όπου πολιτισμοί και ομάδες διαπλέκονται και αλληλεπιδρούν. Τούτο το φαινόμενο αντανακλάται σε μεγάλο βαθμό στο εκπαιδευτικό σύστημα πάρα πολλών χωρών, όπου το ποσοστό της παρουσίας μη φυσικών ομιλητών της γλώσσας του σχολείου δημιουργεί πληθώρα προβλημάτων τόσο στο διαφοροποιημένο μαθητικό πληθυσμό όσο και στον εκπαιδευτικό (OECD 1996).

Στην περίπτωση της Ελλάδας, γεωπολιτικοί, κοινωνικοί και οικονομικοί παράγοντες έχουν την τελευταία κυρίως δεκαετία αλλάξει το μονοπολισμικό χαρακτήρα τόσο της ελληνικής κοινωνίας όσο και του εκπαιδευτικού της συστήματος. Ο αριθμός των μαθητών που έχουν τα ελληνικά ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα έχει αυξηθεί δραματικά, με αποτέλεσμα την ανάδυση έντονης προβληματικής σχετικά με την επάρκεια των εκπαιδευτικών στη διδασκαλία και τη διδακτική μεθοδολογία που αυτοί ακολουθούν απέναντι στις διαφοροποιημένες αυτές μαθητικές ομάδες. Παράλληλα, στην προοπτική της επιτυχούς απάντησης του Έλληνα εκπαιδευτικού στη νέα προβληματική, η τεχνολογική πρόοδος θέτει νέους όρους διαπραγμάτευσης της γνώσης μέσα στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό, γεγονός που είναι ανάγκη να λάβει σοβαρά υπόψη του ο λειτουργός της εκπαίδευσης (Νικολάου, 2005). Παρατηρώντας, λοιπόν, κανείς την κατάσταση που βιώνει το εκπαιδευτικό ελληνικό σύστημα εύκολα μπορεί να συμπεράνει την επικαιρότητα των ερευνών στο χώρο.

Α. Διερεύνηση και ανάλυση επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών

Ι. Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα: σημερινή κατάσταση στον τομέα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στην ΕΔ/ΞΓ καθώς και στις Τ.Ε.Π.

Οι Έλληνες δάσκαλοι, κατά κοινή ομολογία, θεωρούν τους εαυτούς τους ανέτοιμους να αντιμετωπίσουν τις νέες προκλήσεις που η εισροή — την τελευταία κυρίως δεκαετία — μεγάλου αριθμού παιδιών αλλοδαπών και παλιννοστούτων στο ελληνικό σχολείο έχει δημιουργήσει. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός πως μέχρι και τα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας οι φοιτητές των παιδαγωγικών τμημάτων, στην συντριπτική τους πλειοψηφία σημερινοί εν ενεργεία δάσκαλοι, δεν λάμβαναν κατά τον προπτυχιακό κύκλο σπουδών τους καμιά κατάρτιση αναφορικά με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, τη διδακτική της ελληνικής γλώσσας ως Δ/Ξ και τη χρήση Τ.Ε.Π. Στροφή προς την αντιμετώπιση του ζητήματος διαφαίνεται τα τελευταία χρόνια με τους θεσμούς της εξομοίωσης, της μετεκπαίδευσης, των Περιφερειακών Εκπαιδευτικών Κέντρων (Π.Ε.Κ.) και των μεταπτυχιακών προγραμμάτων, καθώς και με την ένταξη σχετικών μαθημάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και διδακτικής της ΕΔ/ΞΓ στον προπτυχιακό κύκλο σπουδών των παιδαγωγικών τμημάτων. Παράλληλα, σχετικά με την επιμόρφωση στον τομέα

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

των Τ.Ε.Π. διαπιστώνουμε πως δεν υπάρχει μια συστηματική εφαρμογή σε ευρεία και πανελλήνια κλίμακα ανάλογων προγραμμάτων με αυτά στον τομέα της επιμόρφωσης στη διδασκαλία μη φυσικών ομιλητών της ελληνικής. Αλλά και αυτά τα προγράμματα κατάρτισης στις Τ.Ε.Π. που πραγματοποιούνται είναι συνήθως αποκομμένα από την ταυτόχρονη επιμόρφωση στην ελληνική ως Δ/ΞΓ. Έρευνες στο χώρο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (Σπινθουράκη & Στεφανίδης, 2003, Baris & Spinthourakis, 2002, Pinga, 2002, Matheou, Karatzia-Stavlioti & Spinthourakis, 2001) καταδεικνύουν αυτή την έλλειψη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στη διδακτική της ΕΔ/ΞΓ καθώς και στη χρήση των Τ.Ε.Π. προς την κατεύθυνση αυτή, ταυτόχρονα, όμως, αναδεικνύουν και την πρόθεση των συμμετεχόντων στις έρευνες εκπαιδευτικών να επιμορφωθούν σε σχετικά προγράμματα.

II. Σπουδαιότητα των προγραμμάτων κατάρτισης

Σύμφωνα με έρευνες (Howard & McGee, 2000, Pajares, 1992, Clark & Paterson, 1986) το πρόγραμμα διδασκαλίας που κάθε φορά ακολουθείται συνδέεται άρρηκτα με τη γνώμη των εκπαιδευτικών πάνω στο μάθημα που διδάσκουν κάθε φορά. Ο αριθμός των δεξιοτήτων που χρειάζεται να αποκτήσει ένας μαθητευόμενος, το σύνολο των ιδεών και των εννοιών με τις οποίες συνδέεται ένα γνωστικό αντικείμενο, η επιλογή του κατάλληλου τρόπου οργάνωσης του μαθήματος είναι μερικά στοιχεία που μπαίνουν σε διαφορετική προτεραιότητα στην αξιολογική βαθμίδα κάθε εκπαιδευτικού, όταν καλείται να μπει μέσα στην τάξη. Για όλα, όμως, τα παραπάνω ο δάσκαλος έχει δεχθεί κάποια συγκεκριμένη μόρφωση όπου θα “προστρέξει” για να σχεδιάσει τη διδασκαλία του. Άρα, μια σωστή και σύγχρονη κατάρτιση αποτελεί οδηγό προς την επιτυχία ή αποτυχία του μαθήματος. Μελέτες έχουν δείξει πως οι Τ.Ε.Π. κατά τη διδασκαλία της γλώσσας μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές στη βελτίωση των δεξιοτήτων της ακρόασης, της ομιλίας, της γραφής και της ανάγνωσης (Hardison, 2004, Alessi & Trollip, 2001). Τα διάφορα λογισμικά προγράμματα δίνουν την ευκαιρία στους μαθητές να αναπτύξουν τεχνικές ανάγνωσης, να εξασκηθούν πάνω σε γραμματικά φαινόμενα και στο λεξιλόγιο της γλώσσας-στόχου, καθώς πειραματίζονται, εξερευνούν και διδάσκονται μέσα από τα λάθη τους. Επίσης, με τη χρήση ήχου μπορούν να δώσουν έμφαση και στη σωστή προφορά, ακούγοντας επικοινωνιακούς διάλογους ή παίρνοντας οι ίδιοι μέρος σε on line συζητήσεις.

III. Ερευνητικά ερωτήματα

Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα στα οποία επιδιώκει να δώσει απάντηση η παρούσα έρευνά μας συνοψίζονται στα ακόλουθα:

A. Θέματα διδακτικής της ΕΔ/ΞΓ

1. Ποια είναι η επιμόρφωση των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών στη διδασκαλία της ΕΔ/ΞΓ;

2. Κατά πόσο είναι ικανοποιημένοι οι εκπαιδευτικοί με προηγούμενη διδακτική εμπειρία σε μη φυσικούς ομιλητές της ελληνικής από τη διδασκαλία τους σε διαφοροποιημένο μαθητικό πληθυσμό;
  3. Κατά πόσο θα τους ήταν χρήσιμη μια επιμόρφωση πάνω στην διδακτική της ΕΔ/ΞΓ;
- Β. Θέματα χρήσης των Τ.Ε.Π. στη διδασκαλία της ΕΔ/ΞΓ**
4. Ποια είναι η επιμόρφωση των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών σχετικά με τη χρήση των Τ.Ε.Π. στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος;
  5. Ποια η σχέση μεταξύ εμπειρίας στη διδασκαλία της ΕΔ/ΞΓ και χρήσης Τ.Ε.Π.;
  6. Ποια η πρόθεση των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών στην προοπτική ένταξης των Τ.Ε.Π. στην εκπαιδευτική διαδικασία;
  7. Πόσο πρόθυμοι είναι να συμμετάσχουν σε επιμορφωτικά προγράμματα αναφορικά με τη διδασκαλία της ΕΔ/ΞΓ με Τ.Ε.Π.;

IV. Μεθοδολογία έρευνας

Η παρούσα έρευνα αποτελεί μελέτη περίπτωσης. Το δείγμα της αποτέλεσαν 28 δάσκαλοι που φοιτούσαν το ακαδημαϊκό χειμερινό εξάμηνο 2004–2005 στο δεύτερο έτος του διδασκαλείου “Ευάγγελος Παπανούτσος” του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών. Ως ερευνητικό εργαλείο χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο ανοιχτού και κλειστού τύπου ερωτήσεων. Αρχικά, το πρώτο ερωτηματολόγιο που συντάχθηκε δόθηκε πιλοτικά με σκοπό να προβούμε σε μια πρώτη προσέγγιση των ζητημάτων που μελετούμε, καθώς και να διαπιστωθούν τυχόν αδυναμίες, ώστε να γίνουν οι απαραίτητες αναπροσαρμογές. Στην προσπάθεια παραγωγής ενός νέου ερωτηματολογίου ζητήθηκε η συνδρομή τόσο των ίδιων των εκπαιδευτικών που έλαβαν μέρος στη συμπλήρωση του πρώτου ερωτηματολογίου όσο και εκπαιδευτικών που είχαν τελειώσει το διδασκαλείο. Το δεύτερο αυτό βελτιωμένο ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε με μεγαλύτερη άνεση από τους ερωτηθέντες, χωρίς να υπάρξουν ερωτήσεις διευκρίνισης, όπως συνέβη με το πρώτο πιλοτικό ερωτηματολόγιο. Οι ενότητες καθώς και οι θεματικές περιοχές που ζητούσαμε να εξετάσουμε παρέμειναν οι ίδιες. Από τους είκοσι οκτώ εκπαιδευτικούς του δείγματός μας συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο οι είκοσι πέντε (25). Οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν αναλύθηκαν με εργαλεία περιγραφικής και επαγωγικής στατιστικής μέσω του προγράμματος Statistical Package for the Social Sciences (SPSS v12).

V. Παρουσίαση και ανάλυση ερευνητικών δεδομένων

Περισσότεροι από τους μισούς εκπαιδευτικούς του δείγματός μας έχουν εμπειρία με μαθητές που δεν έχουν την ελληνική ως μητρική γλώσσα (πίνακας 1). Επιπλέον,

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

όσον αφορά τους τομείς που με τα ερευνητικά ερωτήματα γίνεται προσπάθεια να δοθούν απαντήσεις καταγράφονται τα εξής:

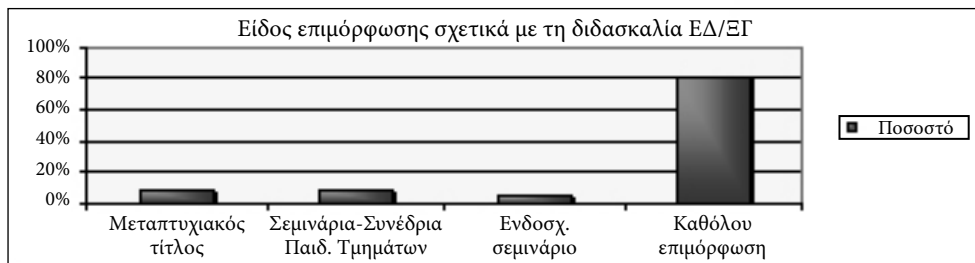
Α) Διδακτική της ελληνικής ως Δ/ΞΓ:

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός πως το 80% των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών (20) δεν έχει λάβει καμία απολύτως επιμόρφωση πάνω σε θέματα διδακτικής της ΕΔ/ΞΓ. Από τους υπόλοιπους 5 οι 2 έχουν μεταπτυχιακή επιμόρφωση, ενώ στους άλλους 3 η όποια κατάρτισή τους περιορίζεται σε συνέδρια ή σεμινάρια (2) και σε ενδοσχολικές ομιλίες σχολικών συμβούλων (1) (πίνακας 2). Επίσης, παρατηρούμε πως οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί οι οποίοι έχουν προηγούμενη εμπειρία στη διδασκαλία με μαθητές που έχουν τα ΕΔ/ΞΓ δε δηλώνουν ικανοποιημένοι από τον τρόπο διδασκαλίας τους στο συγκεκριμένο μαθητικό πληθυσμό (πίνακα 3). Παράλληλα όλοι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί, και αυτοί με προηγούμενη εμπειρία και αυτοί χωρίς, τονίζουν με τις απαντήσεις τους τη μεγάλη χρησιμότητα επιμόρφωσης πάνω στη διδασκαλία της ΕΔ/ΞΓ (πίνακας 4).

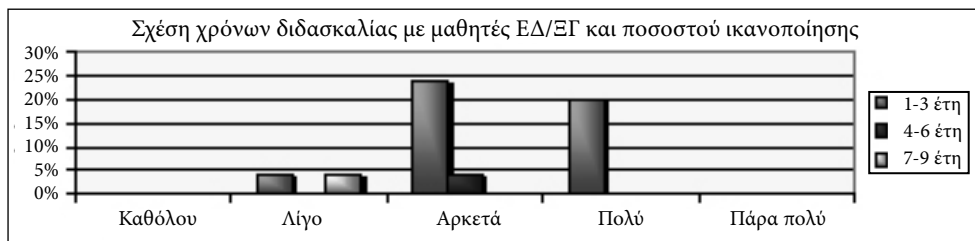
Πίνακας 1

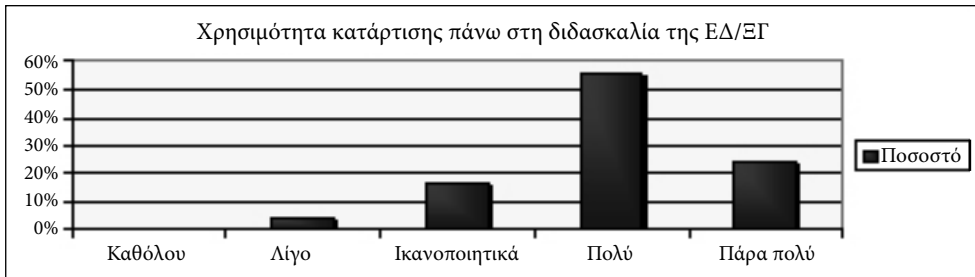
Πίνακας 2

Πίνακας 3

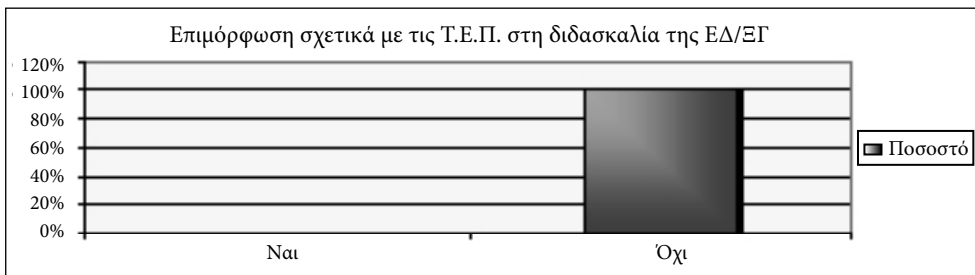
Πίνακας 4

B) Τ.Ε.Π. και διδακτική της ΕΔ/ΞΓ:

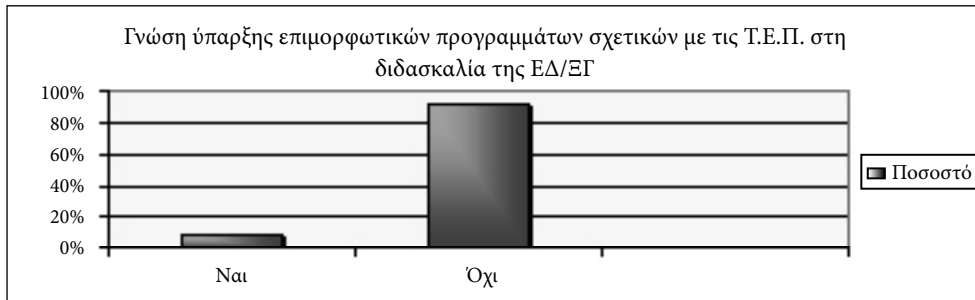
Φανερή είναι ακόμη και η συντριπτική έλλειψη κατάρτισης των εκπαιδευτικών του δείγματός μας στις νέες τεχνολογίες τόσο ad hoc όσο και ειδικότερα στη χρήση αυτών στον τομέα της διδακτικής της ΕΔ/ΞΓ. Συγκεκριμένα, το 100% των ερωτηθέντων δήλωσε πως δεν έχει συμμετάσχει σε κάποιο σχετικό επιμορφωτικό πρόγραμμα (πίνακας 5), όπως επίσης το 92% ότι δε γνωρίζει καν την ύπαρξή τους (πίνακας 6). Οι τρόποι διδασκαλίας στις ευαίσθητες αυτές ομάδες μαθητικού πληθυσμού παραμένουν οι παραδοσιακές μιας και όλοι οι εκπαιδευτικοί με προηγούμενη εμπειρία απάντησαν πως δεν κάνουν χρήση των Τ.Ε.Π. (πίνακας 7). Παρά ταύτα, τόσο οι εκπαιδευτικοί με προηγούμενη εμπειρία όσο και αυτοί χωρίς, δείχνουν να αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα και χρησιμότητα των Τ.Ε.Π. στη μαθησιακή διαδικασία με το να υποστηρίζουν ζωηρότατα την πρόθεση ένταξης των Τ.Ε.Π. και της χρήσης σχετικού λογισμικού στην διδακτική μεθοδολογία των γλωσσικών μαθημάτων (πίνακες 8, 9). Τέλος, αν και οι ερευνοούμενοι εκπαιδευτικοί δείχνουν να μην εκμεταλλεύονται τα οφέλη των τεχνολογικών εξελίξεων στον τομέα της διδασκαλίας, εντούτοις δηλώνουν με έμφαση την πρόθεσή τους να επιμορφωθούν στους τομείς της χρήσης των Τ.Ε.Π. στη διδασκαλία της ελληνικής ως Δ/ΞΓ.

Πίνακας 5

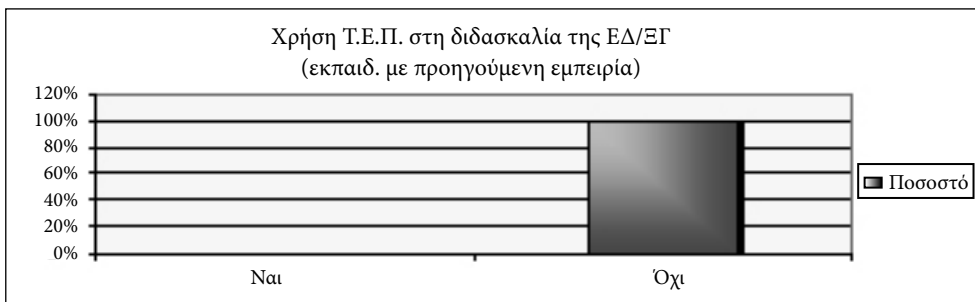

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

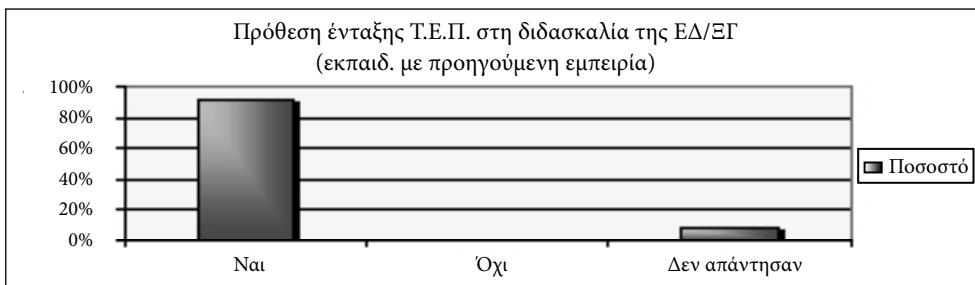
Πίνακας 6

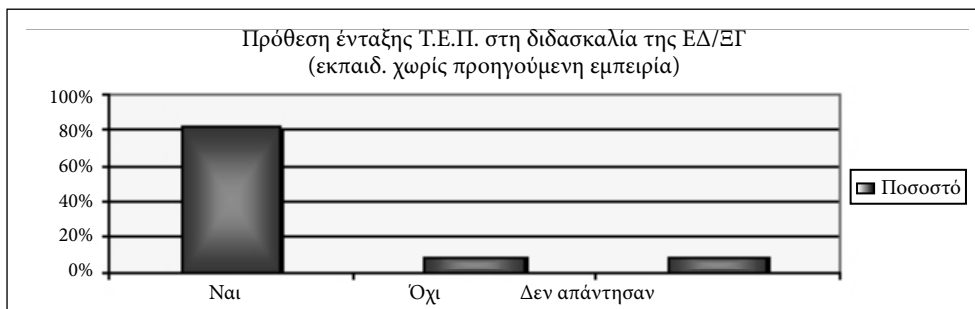
Πίνακας 7

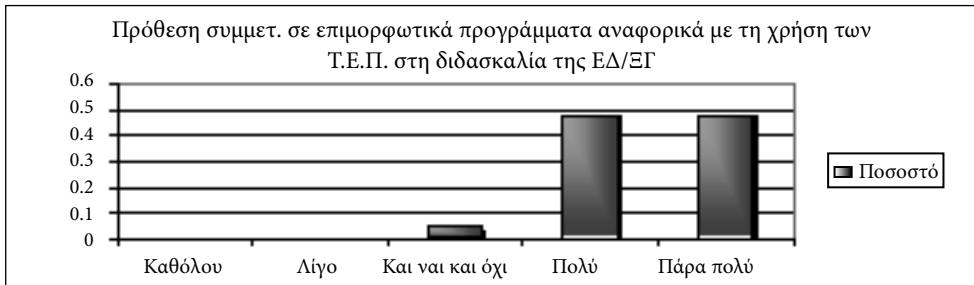
Πίνακας 8

Πίνακας 9

Πίνακας 10

Β. Πρόταση επιμόρφωσης

Ι. Συνοπτική περιγραφή επιμορφωτικής πρότασης-προγράμματος

Το πρόγραμμα επιμόρφωσης που προτείνεται δίνει την ευκαιρία στους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν ή πρόκειται να διδάξουν τα ελληνικά ως Δ/ΞΓ σε διάφορες βαθμίδες εκπαίδευσης ή εκπαιδευτικά ιδρύματα τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό να παρακολουθήσουν στο Πανεπιστήμιο Πατρών ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης διάρκειας 180 ωρών. Οι συμμετέχοντες θα μελετήσουν θεωρητικά θέματα τα οποία αποτελούν βασικό γνωστικό υπόβαθρο των σύγχρονων πρακτικών τόσο στη διδασκαλία της ΕΔ/ΞΓ όσο και στις Τ.Ε.Π. Εν συνεχεία θα προχωρήσουν στη συγγραφή εργασιών που θα τους δώσουν την ευκαιρία να εξετάσουν διάφορες θεωρίες και να τις δοκιμάσουν μέσα από τη δημιουργία διδακτικών δραστηριοτήτων και υλικού, πάντα σύμφωνου με τις ανάγκες τόσο του γενικότερου σχολικού περιβάλλοντος όσο και των διδακτικών απαιτήσεων κάθε τάξης του συμμετέχοντος (αν βέβαια ο επιμορφούμενος διδάσκει).

Στο είδος της παρούσας επιμόρφωσης, επειδή βασίζεται εκτός από τις διαζώσεις συναντήσεις και στην εξ αποστάσεως ηλεκτρονική εκπαίδευση, κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη προσωπικών υπολογιστών, που να είναι συνδεδεμένοι σε δίκτυο. Παράλληλα είναι ανάγκη να υπάρχουν βασικά εξαρτήματα, όπως κάρτες ήχου/εικόνας, εκτυπωτής, σαρωτής, μηχανή προβολής και να έχουν φορτωθεί λογισμικά προγράμματα, όπως Windows 98, 2000, NT, XP ή 2003, πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, πρόγραμμα παρουσιάσεων, πρόγραμμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου κ.ά.

ΙΙ. Δομή προγράμματος

Το προτεινόμενο πρόγραμμα αποτελείται από τρεις ενότητες. Κάθε ενότητα αντιστοιχεί σε 60 περίπου ώρες μαθημάτων, εργασίας και μελέτης. Συγκεκριμένα, η παρακολούθηση θα γίνεται:

- α) Με τη μορφή επιμορφωτικών σεμιναρίων — Ομαδικές Συμβουλευτικές Συναντήσεις (ΟΣΣ) στο Πανεπιστήμιο Πατρών.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

β) Η παροχή οδηγιών, η ανατροφοδότηση των επιμορφούμενων, η επικοινωνία, όταν επιμορφούμενοι και καθοδηγητές δεν βρίσκονται μαζί, και η αποστολή των εργασιών θα γίνεται μέσω διαδικτύου.

γ) Ώρες παρακολούθησης: Οι πληροφορίες που ακολουθούν δίνουν μια ιδέα πώς θα χρησιμοποιηθούν οι 60 ώρες για την κάθε Ενότητα:

Θα υπάρξουν 5 τρίωρες Ομαδικές Συμβουλευτικές Συναντήσεις (ΟΣΣ) που θα αντιστοιχούν περίπου σε 9 ώρες προετοιμασίας (μελέτη, εργασίες κ.ο.κ.). Στις ΟΣΣ θα γίνονται κάποιες παρουσιάσεις/διδασκαλία από τον επιμορφωτή και θα δίνεται η δυνατότητα στους επιμορφούμενους να εκφέρουν τις απόψεις τους. Θα ερευνούν και θα συζητούν τα διάφορα θέματα. Θα κάνουν ασκήσεις κάθε εβδομάδα οι οποίες θα βασίζονται και θα απορρέουν από τα θέματα αυτά.

III. Ενότητες

Η κάθε ενότητα των επιμορφωτικών μαθημάτων, πραγματοποιείται με το συνδυασμό δύο χώρων: α) στο Πανεπιστημιακό Πατρών και β) στο διαδίκτυο, μέσα από έναν εικονικό μαθησιακό χώρο. Στην περίπτωση κατά την οποία οι συναντήσεις θα πραγματοποιούνται κατά τακτά χρονικά διαστήματα στον πανεπιστημιακό χώρο, αυτές θα έχουν τη μορφή ομαδικής εργασίας, συζήτησης, κ.λπ. Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες-εκπαιδευτικοί θα μελετούν, θα ερευνούν και θα συζητούν τα διάφορα θέματα. Θα κάνουν διάφορες ασκήσεις κάθε εβδομάδα που θα βασίζονται και θα απορρέουν από τα θέματα αυτά. Οι ασκήσεις αυτές θα οδηγούν με τη σειρά τους στις μεγάλες εργασίες, οι οποίες θα αποτελούν τη συσσώρευση της θεωρίας και πράξης που θα αποκομίσει ο κάθε συμμετέχων από αυτό το πρόγραμμα και που θα απορρέουν και εξυπηρετούν τους εργασιακούς του χώρους. Στη δεύτερη περίπτωση, όπου οι συμμετέχοντες-εκπαιδευτικοί δε θα βρίσκονται σε κάποια αίθουσα του Πανεπιστημίου Πατρών, θα εργάζονται πάνω σε συγκεκριμένες εργασίες τόσο στον Η/Υ όσο και στο διαδίκτυο, ατομικά ή ομαδικά. Θα συμβουλευόμαστε και θα συσκέπτονται τόσο με τον εκπαιδευτή τους όσο και με τους υπόλοιπους συναδέλφους τους μέσα από το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή μέσα από το πρόγραμμα τηλεδιάσκεψης.

Το προτεινόμενο πρόγραμμα υποστηρίζεται τεχνολογικά με τους πιο κάτω τρόπους:

- i) Η περιγραφή του προγράμματος και οι τρεις ενότητες θα βρίσκονται στο διαδίκτυο μαζί με άλλο σχετικό υλικό (συνδέσεις, οδηγίες, κατάλογος συμμετεχόντων, κ.λπ.).
- ii) Το υλικό αυτό θα ανανεώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Οι εκπαιδευτικοί θα μπορούν να κατεβάζουν το υλικό των ενοτήτων από την ιστοσελίδα του προγράμματος.

- iii) Ο εκπαιδευτής και οι εκπαιδευόμενοι θα επικοινωνούν μέσω email και με κάποιο πρόγραμμα (π.χ. NetMeeting ένα πρόγραμμα που προσφέρει διάφορες υπηρεσίες επικοινωνίας, όπως η τηλεδιάσκεψη, κ.λπ.).

Το όλο πρόγραμμα είναι μαθητοκεντρικό. Αυτό σημαίνει ότι βασίζεται στις επιδιώξεις των ίδιων των συμμετεχόντων και τα αναμενόμενα αποτελέσματα αντανakλούν και εξυπηρετούν τους εργασιακούς χώρους των ίδιων των εκπαιδευτικών. Ως αποτέλεσμα, οι εκπαιδευτικοί θα έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν το υλικό που θα δημιουργήσουν άμεσα στις τάξεις τους, τόσο το δικό τους όσο και αυτό που θα δημιουργήσουν οι συνάδελφοί τους.

IV. Στόχοι ενοτήτων

Με την ολοκλήρωση των τριών ενοτήτων οι επιμορφούμενοι θα έχουν εμπλουτίσει τις θεωρητικές τους γνώσεις και την πρακτική τους κατάρτιση στους κάτωθι τομείς:

A' Ενότητα:

- Σύγχρονες θεωρίες και πρακτικές στη διδασκαλία της ΕΔ/ΞΓ.
- Επίπεδα Γλωσσομάθειας.
- Βασικές γνώσεις Η/Υ.
- Χρησιμότητα των Τ.Ε.Π. στη διδασκαλία ενός δεύτερου γλωσσικού κώδικα επικοινωνίας (Κ2).

B' Ενότητα:

- Αξιολόγηση έντυπου διδακτικού υλικού για τη διδασκαλία της ΕΔ/ΞΓ.
- Περαιτέρω γνώσεις και δεξιότητες στη διδασκαλία της ΕΔ/ΞΓ: δεδομένα μαθητών, διδασκαλία και κατανόηση προφορικού/ γραπτού λόγου, γραμματικής, λεξιλογίου, πολιτισμού, σχέδιο μαθήματος.
- Αξιολόγηση ηλεκτρονικού υλικού για τη διδασκαλία της ΕΔ/ΞΓ.
- Βασικές λειτουργίες προγραμμάτων παρουσίασης και αξιοποίησή τους στη διδασκαλία της ΕΔ/ΞΓ.
- Περαιτέρω λειτουργίες του Διαδικτύου στη γλωσσική διδασκαλία.
- Χρήση διαφόρων λογισμικών προγραμμάτων στη διδασκαλία του Κ2 (επεξεργαστής κειμένων, Διαδίκτυο, Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο, ιστοσελίδες κ.λπ.) και πώς μπορούν να αξιοποιηθούν ως εργαλεία γλωσσικής μάθησης).

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

Γ' Ενότητα:

- Θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.
- Δημιουργία έντυπου διδακτικού υλικού για την διδασκαλία της ΕΔ/Γ, που να περιλαμβάνει τη διδασκαλία και εμπέδωση του προφορικού/ γραπτού λόγου.
- Τ.Ε.Π. και διδασκαλία της ΕΔ/ΞΓ στην πράξη.
- Δημιουργία ηλεκτρονικού υλικού για την διδασκαλία της ΕΔ/ΞΓ, σχεδιασμός και υλοποίηση (δημιουργία εκπαιδευτικών ιστοσελίδων, κ.λπ.).

V. Εργασίες

Η μορφή των εργασιών στις οποίες θα κληθούν οι εκπαιδευτικοί να συμμετάσχουν θα έχουν εν συντομία την παρακάτω μορφή και δομή:

- α) Συμπλήρωση σύντομων quiz σχετικών με την επισκόπηση έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού.
- β) Γραπτές εργασίες που σχετίζονται με το χώρο εργασίας των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών.
- γ) Επισκόπηση έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού και παρουσίαση γραπτής αναφοράς σχετικής με το αντικείμενο προς μελέτη.
- δ) Πρακτικές εργασίες που εμπλέκουν τη χρήση πολυμέσων.
- ε) Δημιουργία ιστοσελίδων ή διδακτικού προγράμματος που να καλύπτει κάποια πτυχή της γλωσσικής διδασκαλίας.
- στ) Αξιολόγηση και σύγκριση έντυπων και ηλεκτρονικών προγραμμάτων.
- ζ) Δημιουργία γλωσσικών δραστηριοτήτων.
- η) Παρουσιάσεις γραπτών αναφορών σχετικών με το αντικείμενο προς μελέτη.
- θ) Αξιολόγηση της κάθε ενότητας και του όλου Επιμορφωτικού Προγράμματος.

VI. Αξιολόγηση — Χρονοδιάγραμμα Αξιολόγησης

Κατά τη διάρκεια του προτεινόμενου επιμορφωτικού προγράμματος θα παρέχεται συνεχής ανατροφοδότηση από τον/τους εκπαιδευτή/ές μέσα από το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο προς τους επιμορφούμενους. Οι εκπαιδευτικοί θα βαθμολογούνται στο τέλος τόσο της κάθε ενότητας όσο και του όλου προγράμματος, λαμβάνοντας συνάμα ηλεκτρονική αξιολόγηση στις εργασίες που θα κάνουν. Κάθε μία από τις ενότητες αντιστοιχεί σε 2 διδακτικές μονάδες. Ο τελικός βαθμός για το

πρόγραμμα θα είναι ο μέσος όρος των τελικών βαθμών και των τριών ενότητων.

Οι συμμετέχοντες επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί καλούνται α) να συμμετάσχουν στα σεμινάρια, β) να κάνουν διάφορες εβδομαδιαίες δραστηριότητες, σχετικές με τις μεγάλες εργασίες, γ) στο τέλος κάθε ενότητας οι εκπαιδευτικοί καλούνται να καταθέσουν τις μεγάλες εργασίες. Παράλληλα προβλέπεται προθεσμία παράδοσης εργασιών, η οποία ορίζεται η κάθε εβδομάδα πριν το τέλος της κάθε ενότητας. Η επιστροφή των εργασιών θα γίνεται στο τέλος της κάθε ενότητας. Αν για οποιοδήποτε λόγο, για παράδειγμα ασθένεια ή ταξίδι, οι συμμετέχοντες δεν μπορέσουν να πάρουν μέρος στην εβδομαδιαία συζήτηση, μπορούν να καλύψουν το θέμα της συζήτησης γράφοντας μια έκθεση. Οι συμμετέχοντες καλούνται να συνδυάσουν τις σπουδές τους με αυτό που κάνουν στο σχολείο που εργάζονται ή στο εκπαιδευτικό ίδρυμα που σπουδάζουν. Επομένως, αν κάποιος συμμετέχων-καθηγητής έχει κάποια πρωτότυπη ιδέα η οποία μπορεί να αντικαταστήσει κάποια από τις εργασίες προς αξιολόγηση, μπορεί να τη συζητήσει με την υπεύθυνη του προγράμματος.

Γ' Συμπεράσματα

Στον ελληνικό χώρο ο τομέας της επιμόρφωσης στη διδακτική της ΕΔ/ΞΓ την τελευταία δεκαετία έχει αποκτήσει όχι μόνο επικαιρικό χαρακτήρα, εξαιτίας της ύπαρξης μεγάλου ποσοστού μη φυσικών ομιλητών της ελληνικής, αλλά και επιτακτικό χαρακτήρα, λόγω της έλλειψης συστηματικών προσπαθειών κατάρτισης των εκπαιδευτικών λειτουργών.

Όπως διαπιστώσαμε στο πρώτο κεφάλαιο της πρώτης ενότητας της παρούσης εργασίας είναι φανερό οι δυσκολίες των σημερινών εκπαιδευτικών να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τα γλωσσικά προβλήματα του διαφοροποιημένου αυτού μαθητικού πληθυσμού. Οι Έλληνες εκπαιδευτικοί αγνοούν βασικά θεωρητικά πράγματα που είναι αναγκαία να γνωρίζει οποιοσδήποτε διδάσκει τα ελληνικά ως Δ/ΞΓ. Επιπροσθέτως, θεωρούν τον εαυτό τους ανέτοιμο για να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες που καθημερινά προκύπτουν σε τάξεις με μεικτό μαθητικό πληθυσμό. Η βασική τους εκπαίδευση και η οποιαδήποτε μετέπειτα κατάρτιση τους είναι ελλιπής. Το ίδιο συμβαίνει όσον αφορά και την επάρκειά τους σε θέματα χρήσης Τ.Ε.Π. Τα ερευνητικά δεδομένα που εξήχθησαν από τη μελέτη περίπτωσης στο διδασκαλείο "Ευάγγελος Παπανούτσος" του Πανεπιστημίου Πατρών έρχονται να "συμφωνήσουν" με τη γενικότερη έλλειψη που χαρακτηρίζει τον σημερινό εκπαιδευτικό στα αντικείμενα της διδακτικής της ΕΔ/ΞΓ και της χρήσης νέων τεχνολογιών προς την κατεύθυνση αυτή.

Εντούτοις, μπορούμε να πούμε πως συνάμα διαφαίνεται μια διάθεση των Ελλήνων εκπαιδευτικών λειτουργών να αλλάξουν την τωρινή απογοητευτική κατάσταση. Το ίδιο το ελληνικό σχολείο, φαίνεται να συνειδητοποιεί τις κοσμογονικές αλλαγές που συντελούνται διεθνώς, παρουσιάζοντας διάθεση προσαρμογής, με βήματα, ωστόσο, άτολμα και αβέβαια (Νικολάου, 2005:23). Έτσι για να μπορέσουν

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

να αντεπεξέλθουν στις σύγχρονες σχολικές απαιτήσεις, ζητούν να επιμορφωθούν σε θέματα διδασκαλίας της ΕΔ/ΞΓ, όπως επίσης και σε ζητήματα χρήσης Τ.Ε.Π. στην εκπαιδευτική διαδικασία. Παράλληλα η άμεση αυτή αναγκαιότητα κατάρτισης φανερώνεται ξεκάθαρα από το γεγονός πως οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τις πρόσφατες κοινωνικοοικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις κι επιθυμούν να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση νέων προσεγγίσεων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Μπροστά στα νέα αυτά δεδομένα η εκπόνηση επιμορφωτικών προγραμμάτων κατάρτισης στο αντικείμενο της διδακτικής της ΕΔ/ΞΓ με νέες τεχνολογίες κρίνεται όχι μόνο χρήσιμη, αλλά και αναγκαία. Τα αποτελέσματα της μελέτης των αναγκών των δασκάλων μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να βοηθήσουν στην δημιουργία πληθώρας εξειδικευμένων προγραμμάτων, ώστε να αναθεωρηθούν ή να βελτιωθούν παλαιότερες αντιλήψεις και πρακτικές. Έτσι όχι μόνο γίνονται πιο ξεκάθαρες οι αντιλήψεις των επιμορφούμενων όσον αφορά τη σχέση μεταξύ της μητρικής και της δεύτερης ή ξένης γλώσσας και αναδεικνύεται ο ρόλος των νέων τεχνολογιών στην σχολική αίθουσα, αλλά και αναγνωρίζεται η σημασία των πεποιοτήσεων των δασκάλων και η ετοιμότητά τους να αποκτήσουν ειδικές γνώσεις. Ένα τέτοιο πρόγραμμα, λοιπόν, καταθέσαμε στην παρούσα εργασία έχοντας υπόψη μας τόσο τις επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών του δείγματός μας ειδικότερα όσο και του συνόλου γενικότερα.

Τέλος, θα λέγαμε πως όλες αυτές οι προσπάθειες, δημόσιες ή ιδιωτικές, αποτελούν το πρώτο βήμα για να καταστεί η τριτοβάθμια εκπαίδευση και η συνεχιζόμενη εκπαίδευση των εκπαιδευτικών ικανή να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της διδασκαλίας των διαφοροποιημένων μαθητικών ομάδων, που πλέον υπάρχουν σχεδόν σε κάθε ελληνική σχολική τάξη.

Βιβλιογραφία

Alessi & Trollip, 2001

S. M. Alessi & S. R. Trollip, *Multimedia for Learning, Methods and Development*, USA: Needham Heights.

Clark & Peterson, 1986

C. M. Clark & P. L. Peterson, Teachers thought processes in: Wittrock, M. C (ed.), *Handbook of Research on teaching*, New York: Macmillan.

Baris & Spinthourakis, 2002

Θ. Μπαρής, & Ι. Α. Σπινθουράκη, *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση δασκάλων στην περιφέρεια*

Α. ΧΑΪΔΑΣ / Ι. ΚΑΡΡΑΣ / Ι. Α. ΣΠΙΝΘΟΥΡΑΚΗ

Δυτικής Ελλάδας, στη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Στο: Π. Γεωργογιάννης (επιμ.) *Η ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα: μια διαπολιτισμική προσέγγιση*, Πρακτικά του Δ' Διεθνούς Συνεδρίου, τομ. ΙΙΙ, Πάτρα: ΚΕ.Δ.ΕΚ., σσ. 324–335.

Hardison, 2004

D. Hardison, Generalization of computer-assisted prosody training: quantitative and qualitative findings. In *language learning & technology*, Vol. 8, No. 1, January 2004, pp. 34–52, Michigan: M.S.U.

Howard & McGee, 2000

B. C. Howard & S. McGee, Constructivism and Teacher Epistemology: training teachers in classroom computer use. In *American educational research association*, New Orleans: Roundtable.

Mattheou, Karatzia-Stavlioti, Spinthourakis, 2001

Δ. Ματθαίου, Ε. Καρατζιά-Σταυλιώτη & Ι. Α. Σπινθουράκη, Πολυπολιτισμικότητα και επιμόρφωση εκπαιδευτικών: διερεύνηση αναγκών και προτεραιοτήτων. Στο: Μ. Βάμβουκα και Α. Χατζηδάκη (επιμ.) *Μάθηση και διδασκαλία της ελληνικής ως μητρικής και ως δεύτερης γλώσσας*, τ. Β', Αθήνα: Ατραπός, σσ: 426–444.

Nikolaou, 2005

Γ. Νικολάου, *Διαπολιτισμική Διδακτική. Το νέο περιβάλλον. Βασικές αρχές*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

OECD, 1996

Lifelong Learning for all, Paris: OECD.

Pajares, 1992

M. Pajares, Teachers beliefs and educational research: cleaning up a messy construct, *Review of educational, Research*, 62 (3).

Solomonidou, 2003

Χ. Σολομωνίδου, *Σύγχρονη εκπαιδευτική τεχνολογία, Υπολογιστές και μάθηση στην κοινωνία της γνώσης*, Θεσσαλονίκη: Κώδικας.

Spinthourakis, Stefanidis, Kartergakis, & Giannopoulos, 2003

Ι. Α. Σπινθουράκη, Δ. Στεφανίδης, Α. Καρτεργάκης & Κ. Πιαννόπουλος, Διδακτικές πεποιθήσεις δασκάλων για την ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα. Στο: Π. Γεωργογιάννης (επιμ.) *Η ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα: μια διαπολιτισμική προσέγγιση*, Πρακτικά Ε' Διεθνούς Συνεδρίου, τ. ΙΙΙ, Πάτρα: ΚΕ.Δ.ΕΚ., σσ. 95–114.